

Tisková zpráva

Hodnocení ekonomické situace a materiálních životních podmínek v střeoevropském srovnání – leden 2018

- ⊙ Současnou ekonomickou situaci nejlépe hodnotí Poláci následovaní Čechy, relativně nejhorší hodnocení současné ekonomické situace se objevuje mezi dotázanými ze Slovenska.
- ⊙ V očekáváních dalšího vývoje ekonomické situace vesměs převažují optimistická očekávání nad pesimistickými, ovšem na Slovensku, v Maďarsku a v České republice se největší část veřejnosti tvořící zhruba polovinu kloní k názoru, že se v nejbližším období ekonomická situace nezmění.
- ⊙ Materiální životní podmínky svých domácností nejpříznivěji hodnotí Poláci, čeští občané jsou v tomto ohledu s odstupem druhí před Slováci a Maďary, jejichž hodnocení se však zejména v posledních třech letech výrazně zlepšuje.
- ⊙ Z hlediska očekávaného vývoje materiálních životních podmínek svých domácností se čeští občané vyjadřují poněkud méně optimisticky než Maďari, Poláci a Slováci, ale ve všech zemích mírně převládají pozitivní očekávání nad negativními a největší část veřejnosti předpokládá udržení stávající úrovně.

Zpracoval:

Jan Červenka

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V lednu 2018 CVVM zjišťovalo, jak občané hodnotí materiální životní podmínky svých domácností a ekonomickou situaci v zemi. Pod zastřešením CEORG¹ byl výzkum na toto téma v průběhu ledna 2018 realizován též v Polsku², v Maďarsku³ a na Slovensku⁴.

Tabulka 1: Hodnocení současné ekonomické situace⁵ (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobrá	5	5	1	2
dobrá	39	52	28	26
ani dobrá, ani špatná	39	29	50	37
špatná	13	6	16	26
velmi špatná	2	1	4	8
neví	2	7	1	1

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 15. - 24. 1. 2018, 1086 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 9. - 17. 1. 2018, 951 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 11. - 23. 1. 2018, 1012 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 23. - 28. 1. 2018, 1012 respondentů starších 18 let.

První otázka se týkala toho, jak respondenti vidí ekonomickou situaci své země. Jak ukazují výsledky zachycené v tabulce 1 a v grafu 1, Poláci, Češi a v menší míře též Maďari hodnotí ekonomickou situaci ve své zemi častěji příznivě než nepříznivě, zatímco na Slovensku negativní hodnocení ekonomické situace mírně převládá nad

¹ CEORG [The Central European Opinion Research Group] zahrnuje tři instituce zabývající se výzkumem veřejného mínění v ČR [CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i. - Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR], v Maďarsku [TÁRKI - Társadalomkutatási Intézet és Társadalomkutatási Informatikai Egyesülés] a v Polsku [CBOS - Centrum Badania Opinii Społecznej]. S CEORG pravidelně spolupracuje i slovenská agentura FOCUS.

² V Polsku šetření proběhlo ve dnech 9. až 17. 1. 2018 na reprezentativním souboru 951 respondentů ve věku od 18 let.

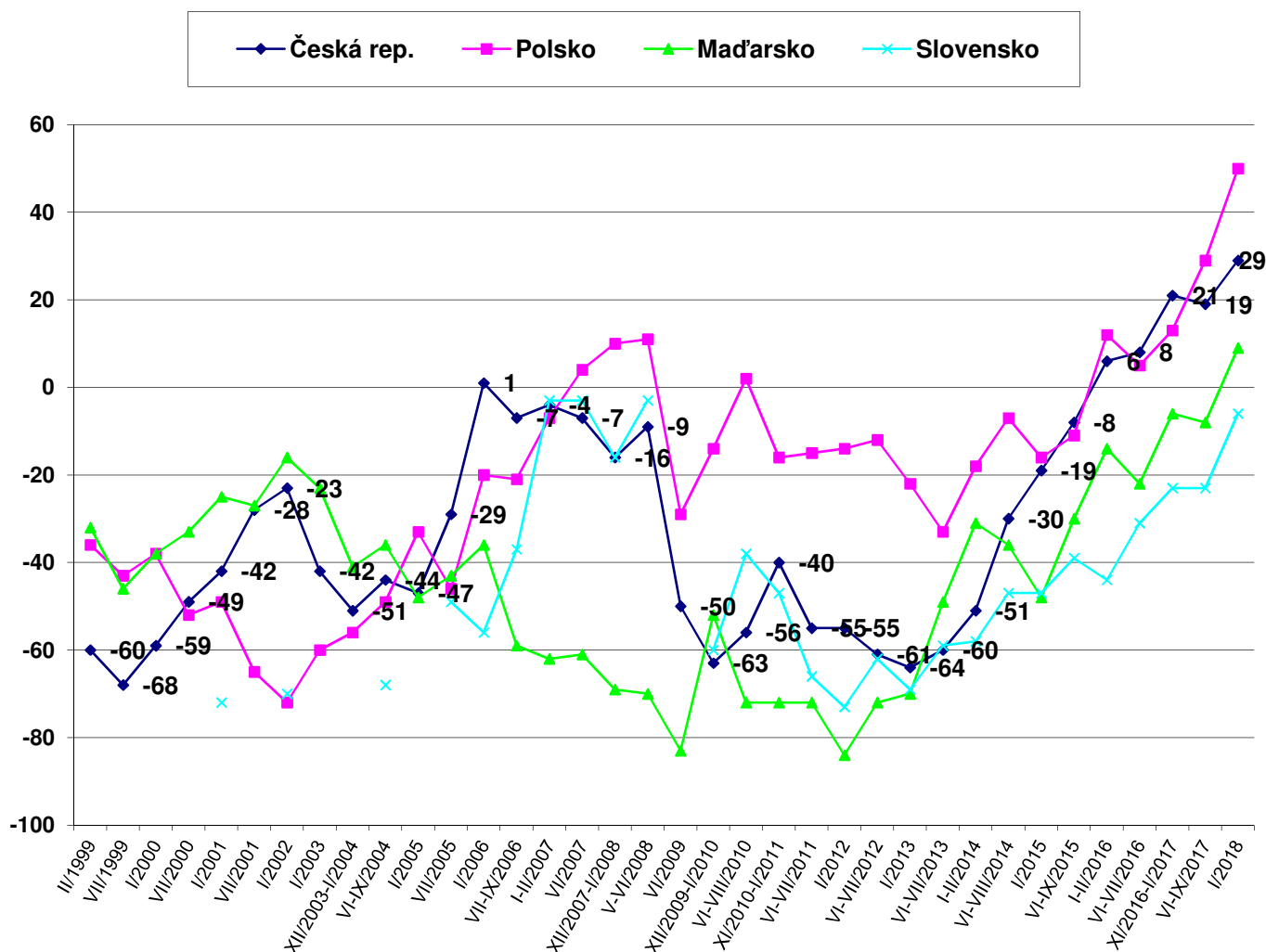
³ V Maďarsku proběhl sběr dat v termínu od 11. do 23. 1. 2018 na reprezentativním souboru 1012 respondentů ve věku od 18 let.

⁴ Na Slovensku sběr dat realizovala agentura FOCUS ve dnech od 23. do 28. 1. 2018. Dotazováno bylo 1012 respondentů ve věku od 18 let.

⁵ Otázka: "Jak byste hodnotil současnou ekonomickou situaci v naší zemi? Je podle Vás velmi dobrá, dobrá, ani dobrá, ani špatná, špatná, velmi špatná?"

pozitivním. V případě Polska, kde hodnocení dopadlo relativně nejlépe, podíl příznivého hodnocení dosahoval téměř tří pětín (57 %), zatímco jen 7 % polské veřejnosti hodnotilo ekonomickou situaci v zemi nepříznivě, takže rozdíl činil +50 procentních bodů, což je zdaleka nejlepší výsledek, jaký byl v některé ze čtyř porovnávaných zemí kdy zaznamenán od roku 1999, odkdy tato šetření probíhají. Na druhém místě s odstupem za Polskem skončila Česká republika, kde podíl příznivého hodnocení ekonomické situace tvořil více než dvě pětiny (44 %) při podílu negativního hodnocení ve výši 15 % s rozdílem +29 procentních bodů mezi oběma podíly a při vyšším, cca dvoupětinovém podílu neutrálního hodnocení situace jako „ani dobré, ani špatné“ (39 % v ČR, 29 % v Polsku). V Maďarsku pak vůbec poprvé od roku 1999 převážilo pozitivní hodnocení (29 %) nad negativním (20 %), a to o 9 procentních bodů, při zdaleka nejvyšším podílu neutrálního hodnocení situace jako „ani dobré, ani špatné“ tvořícím rovnou polovinu (50 %) veřejnosti. Na Slovensku, kde podíl pozitivního hodnocení (28 %) byl srovnatelný s Maďarskem, naopak mírně (o 6 procentních bodů) převážilo se svým asi třetinovým (34 %) podílem negativní hodnocení. Ve všech zemích se ovšem od posledního šetření hodnocení významně zlepšilo a pozitivní trend v hodnocení ekonomické situace zde obecně zejména v posledních třech letech jednoznačně převládá.

Graf 1: Hodnocení současné ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobrá“ a „dobrá“ a součtem podílů „špatná“ a „velmi špatná“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

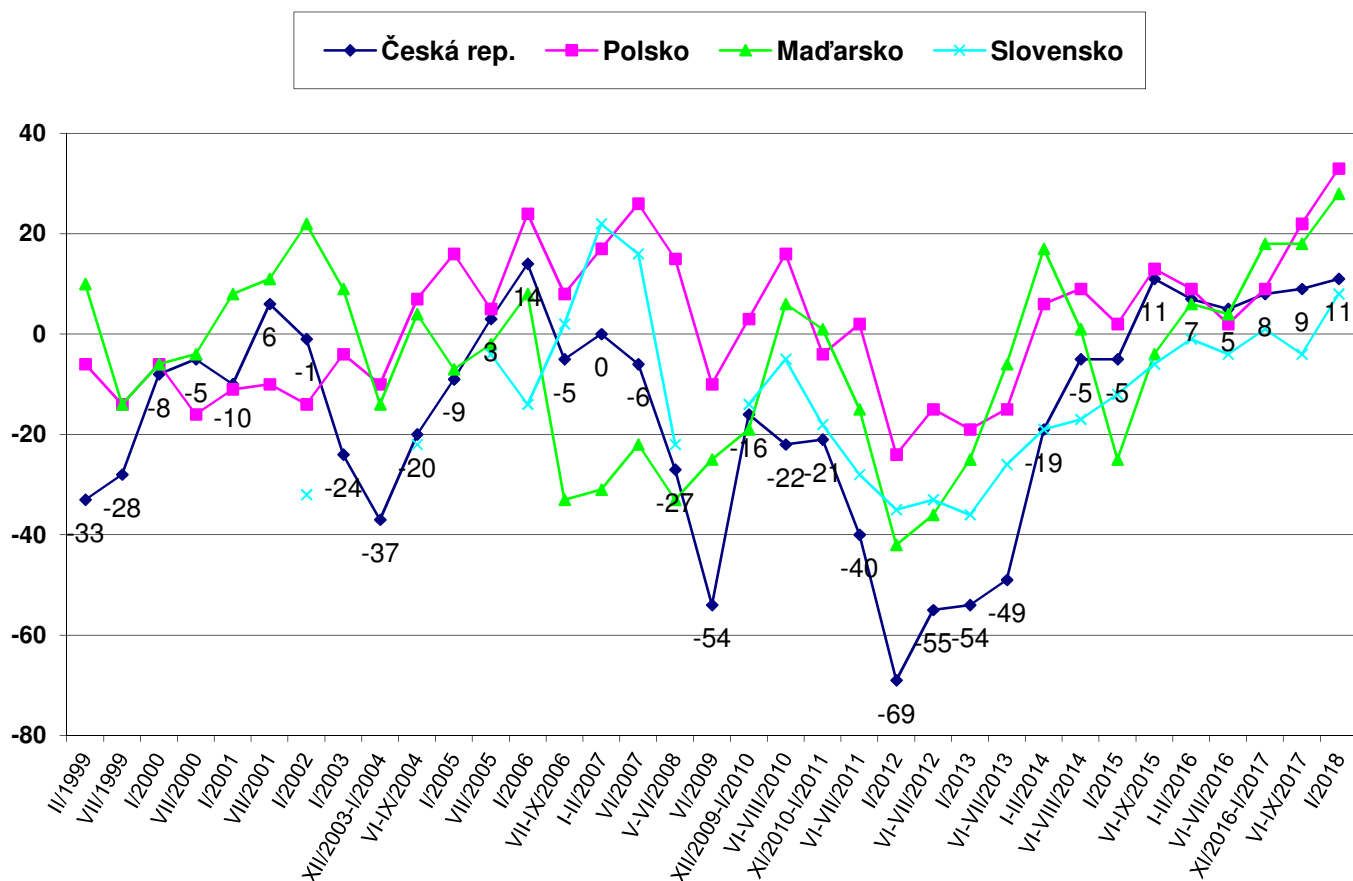
Tabulka 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace⁶ (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	1	5	2	1
trochu se zlepší	26	37	34	23
nezmění se	50	39	50	54
trochu se zhorší	15	9	7	12
velmi se zhorší	1	0	1	4
neví	7	10	6	6

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 15. - 24. 1. 2018, 1086 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 9. - 17. 1. 2018, 951 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 11. - 23. 1. 2018, 1012 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 23. - 28. 1. 2018, 1012 respondentů starších 18 let.

Graf 2: Očekávaný vývoj ekonomické situace – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

⁶ Otázka: "Myslíte si, že ekonomická situace se v České republice v tomto roce velmi zlepší, trochu se zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?"

Očekávání budoucího ekonomického vývoje zachycené v tabulce 2 a v grafu 2 se na rozdíl od hodnocení současné ekonomické situace v jednotlivých zemích tolik nerozcházejí, i když významné rozdíly jsou patrné i zde. Ve všech zemích očekávané zlepšení ekonomické situace převyšuje podíl předpokládaného zhoršení. Celkově relativně nejoptimističtější vyznívají očekávání polských respondentů, mezi kterými více než dvě pětiny (42 %) očekávají zlepšení ekonomické situace a jen necelá desetina (9 %) očekává zhoršení, což představuje rozdíl ve prospěch zlepšení o velikosti 33 procentních bodů. Mezi Maďary byl zaznamenán o něco nižší, o málo více než třetinový (36 %) podíl těch, kdo očekávají, že se ekonomická situace v jejich zemi v nadcházejícím obdobílepší, ovšem na druhé straně pouze 8 % Maďarů předpokládá, že se ekonomická situace u nich bude zhoršovat, což dává rozdíl 28 procentních bodů ve prospěch zlepšení. Zřetelně nižší kladný rozdíl o velikosti 11 procentních bodů vidíme v případě České republiky, kde podíl očekávaného zlepšení jen lehce převýšil jednu čtvrtinu (27 %) a podíl zhoršení činí 16 %. Mezi Slováky, jejichž očekávání se od českých liší jen nevýznamně, pak zlepšení ekonomické situace očekává necelá čtvrtina (24 %) při podílu očekávaného zhoršení ve výši rovněž 16 % a rozdílu +8 procentních bodů. Na Slovensku, v ČR a v Maďarsku přitom můžeme vidět, že nejčastější odpovědí na danou otázku je, že se ekonomická situace nezmění, což v uvedených zemích uvádí zhruba polovina dotázaných (na Slovensku ještě o málo více), v Polsku tvoří tento podíl jen necelé dvě pětiny.

Statisticky významný posun oproti předchozímu výzkumu z léta roku 2017 nastal ve formě určitého zlepšení v případě Maďarska, Polska i Slovenska, mírný pozitivní posun v případě ČR nepřekročil rámec výběrové chyby.

Tabulka 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácností⁷ (%)

	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi dobré	7	22	2	2
dobré	44	40	34	37
ani dobré, ani špatné	36	32	48	44
špatné	11	4	13	14
velmi špatné	2	2	3	3
neví	0	0	0	0

Pozn.: Procenta ve sloupci.

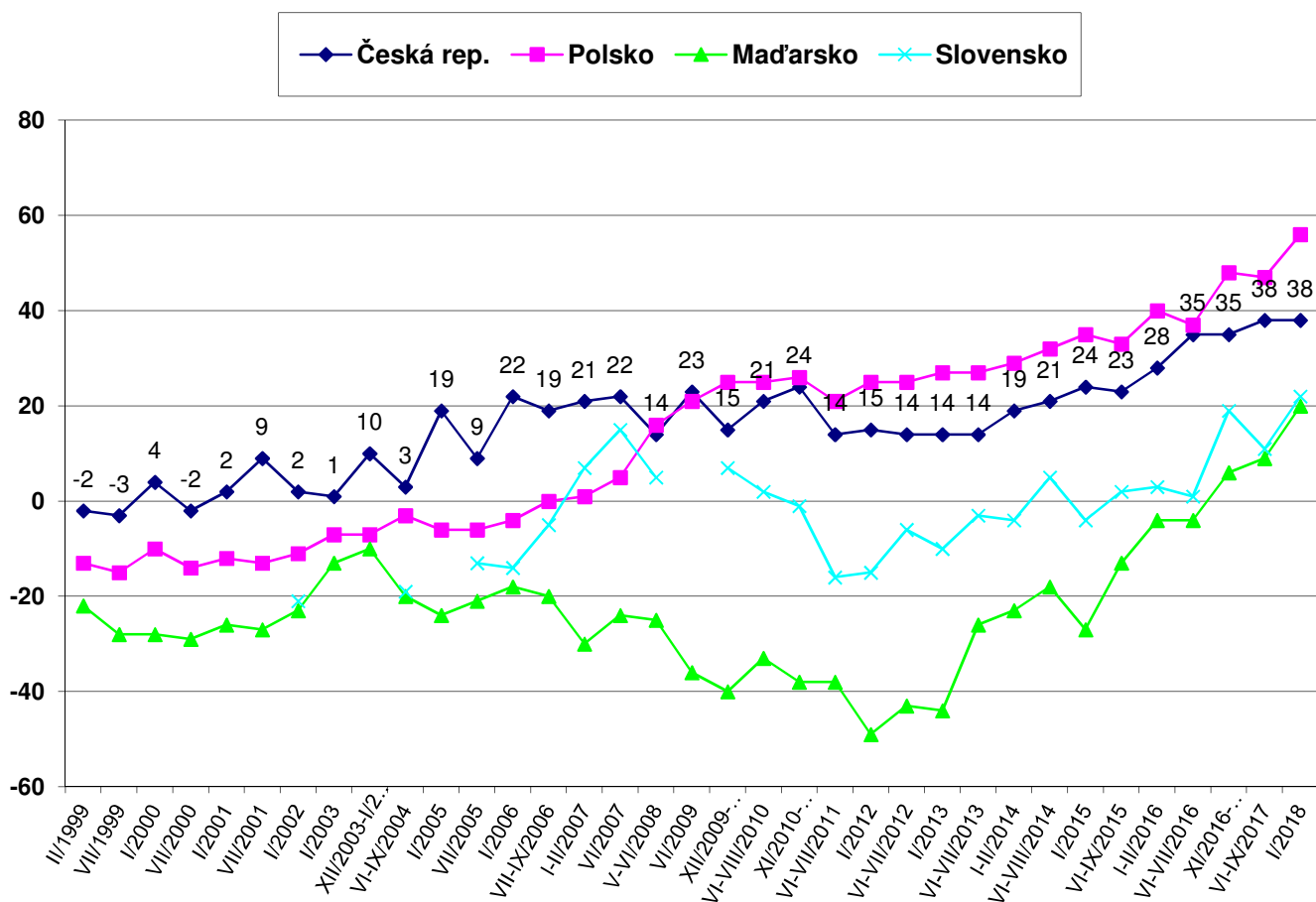
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 15. - 24. 1. 2018, 1086 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 9. - 17. 1. 2018, 951 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 11. - 23. 1. 2018, 1012 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 23. - 28. 1. 2018, 1012 respondentů starších 18 let.

Materiální životní podmínky svých domácností hodnotí respondenti ve všech čtyřech zkoumaných zemích častěji kladně než záporně, což je situace, která se ve výzkumech realizovaných od roku 1999 objevuje teprve od přelomu let 2016 a 2017, a to díky skutečnosti, že se do pozitivních čísel v hodnocení materiálních životních podmínek svých domácností tehdy vůbec poprvé dostali dřív tradičně nejkritičtější Maďaři. V Polsku, kde je hodnocení relativně nejpříznivější, podíl pozitivního hodnocení materiálních životních podmínek dosáhl úrovně více než třípětinové většiny (62 %), zatímco negativní hodnocení bylo zřetelně pod úrovní desetiny (6 %). Mezi českými občany pozitivní vyjádření uvedla přibližně polovina (51 %) dotázaných, podíl negativních vyjádření pak úroveň jedné desetiny lehce převyšoval (13 %). Na Slovensku pozitivní hodnocení dosáhlo úrovně necelých dvou pětín (39 %), zatímco negativní hodnocení činilo asi šestinu (17 %). Mezi obyvateli Maďarska je aktuální hodnocení podobné jako u Slováků, když materiální životní podmínky svých domácností jako dobré hodnotí více než třetina (36 %) z nich, jako špatné pak 16 %.

Oproti létu roku 2017 se hodnocení materiálních životních podmínek domácností významně zlepšilo v Polsku, na Slovensku a v Maďarsku. V České republice pak nedošlo oproti červnovému šetření k žádnému posunu. Pro všechny čtyři země ovšem platí, že aktuální hodnocení materiálních životních podmínek domácností je vůbec nejlepší za celou dobu realizace srovnatelných měření od roku 1999 (viz graf 3).

⁷ Otázka: „Jak byste hodnotil současné materiální životní podmínky Vaší domácnosti? Jako velmi dobré, spíše dobré, ani dobré, ani špatné, spíše špatné, velmi špatné?“

Graf 3: Hodnocení materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi dobré“ a „dobré“ a součtem podílů „špatné“ a „velmi špatné“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Tabulka 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácností⁸ (%)

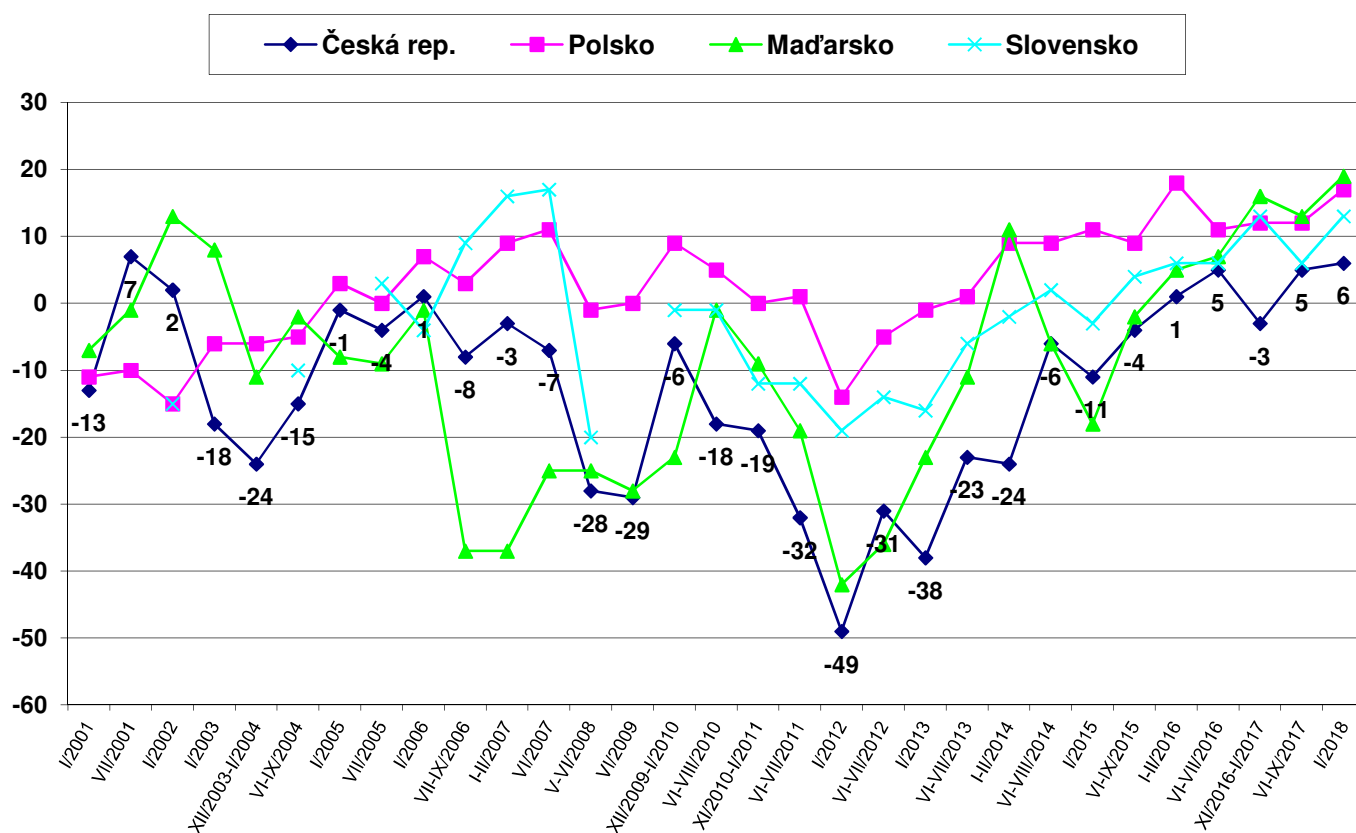
	ČR	Polsko	Maďarsko	Slovensko
velmi se zlepší	2	4	2	1
trochu se zlepší	21	20	24	22
nezmění se	56	69	63	62
trochu se zhorší	15	6	6	9
velmi se zhorší	2	1	1	1
neví	4	0	4	5

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 15. - 24. 1. 2018, 1086 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 9. - 17. 1. 2018, 951 respondentů starších 18 let; Maďarsko - TÁRKI, 11. - 23. 1. 2018, 1012 respondentů starších 18 let; Slovensko - FOCUS, 23. - 28. 1. 2018, 1012 respondentů starších 18 let.

⁸ Otázka: „Myslíte si, že se v tomto roce Vaše materiální životní podmínky velmi zlepší, trochu zlepší, nezmění se, trochu se zhorší, velmi se zhorší?“

Graf 4: Očekávaný vývoj materiálních životních podmínek domácnosti – časové srovnání

Pozn.: Údaje v grafu prezentují rozdíl mezi součtem podílů „velmi se zlepší“ a „trochu se zlepší“ a součtem podílů „trochu se zhorší“ a „velmi se zhorší“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost; Polsko - CBOS; Maďarsko - TÁRKI; Slovensko - FOCUS.

Z hlediska budoucího vývoje materiálních podmínek ve všech zemích naprostá většina respondentů v rozmezí zhruba od necelých tří pětín do sedmi desetin nepředpokládá ani zlepšení, ani zhoršení současného stavu, přičemž podíly těch, kdo počítají se zlepšením, ve všech čtyřech zemích statisticky významně převažují nad podíly očekávaného zhoršení. Podíly zlepšení se zde ve všech případech pohybují okolo jedné čtvrtiny, podíly zhoršení se v případě Polska, Maďarska a Slovenska pohybují do výše jedné desetiny, v ČR je tento podíl relativně vyšší a tvoří přibližně jednu šestinu (17 %), což ČR od statisticky navzájem srovnatelného hodnocení ostatních zemí mírně odděluje jako zemi s nejskeptičtějšími, respektive nejméně optimistickými očekáváními, i když v kontextu samotného hodnocení materiálních životních podmínek jde o očekávání velmi příznivá.

V porovnání s létem roku 2017 došlo k mírnému pozitivnímu posunu v očekáváních na Slovensku, v Maďarsku a na hranici statistické významnosti i v Polsku. Navzdory dílčím výkyvům přitom platí, že aktuální očekávání jsou ve všech zemích výrazně lepší, než byla na počátku roku 2012 (viz graf 4).

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-01</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>15. - 24. 1. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1086</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>242</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EV.10, EV.11, EU.33, EU.34</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>ev180328</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>28. března 2018</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

|